

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

1. Condițiile care au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de lege, elaborat de către Procuratura Generală este rezultatul evaluării mecanismului normativ existent în partea reglementărilor procesual-penale care vizează pronunțarea în ședință publică a hotărârilor judecătorești în cauzele examinate în ședință închisă.

De remarcat că, respectarea principiului publicității constituie un element esențial al dreptului la un proces echitabil. Consacrând publicitatea ședinței de judecată ca un principiu constituțional, art.117 din Constituție admite judecarea proceselor în ședință închisă, „...numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea tuturor regulilor de procedură.”

Prevederile art.117 din Constituție derivă din normele tratatelor internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care Republica Moldova este parte. În particular, art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), care garantează fiecărei persoane dreptul la examinarea cauzei sale în mod public.

În același timp, CEDO, precum și instrumentele juridice internaționale menționate *supra*, admit derogări de la principiul publicității, fiind specificat că: *accesul în sala de ședințe poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.*

Totodată, potrivit art.34 din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, „cauzele penale, civile și cele de contencios administrativ în cadrul cărora sunt prezentate informații atribuite la secret de stat se examinează în ședință închisă, cu respectarea regulilor de procedură, precum și a prevederilor prezentei legi”.

Exigențele convenționale și cele constituționale au fost preluate *inter alia* în art.10 al Legii nr.514/1995 privind organizarea judecătorească și art.18 din Codul de procedură penală.

Astfel, potrivit art.10 alin.(1) din Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească „...Judecarea cauzelor în ședință închisă se admite numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea procedurii.”, iar potrivit art.18 alin.(2) din Codul de procedură penală „(2) Accesul în sala de ședință poate fi interzis presei sau publicului, prin încheiere motivată, pe parcursul întregului proces sau al unei părți din proces, în interesul respectării moralității, ordinii publice sau securității naționale, când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților în proces o cer, sau în măsura considerată strict necesară de către instanță când, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiției.”

Pe de altă parte, art.18 alin.(4) Cod de procedura penală și art.10 alin.(2) din Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească prevăd că, în toate cazurile, hotărârile instanței de judecată se pronunță în ședință publică, adică inclusiv și în cauzele examinate în ședință închisă.

Respectiv, ambiguitățile constatate generează interpretări multiple, fapt ce oferă normei un caracter imprevizibil și neclar. Or, Curtea Constituțională, referindu-se la calitatea normei de drept, în Hotărârea nr.26 din 23.11.2010 a statuat: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție.”

Astfel, ținând cont de excepțiile prevăzute la art.18 alin.(2) Cod de procedura penală, urmează a fi reglementate și cazurile în care nu se va pronunța hotărârea integrală, în raport cu aceste

excepții, ca urmare a utilizării anumitor tehnici, cum ar fi clasificarea anumitor părți ale acestor hotărâri, a căror dezvăluire ar compromite siguranța națională sau securitatea celorlalți.

În același timp, în toate cazurile, partea introductivă și partea dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță în ședință publică.

Modificările propuse ar corobora cu art.340 alin.(1) din Codul de procedură potrivit căruia „Partea dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță în ședință publică...”

În context menționăm și pct.180-181 a Ghidului privind interpretarea art.6 CEDO – Dreptul la un proces echitabil (latura penală), care prevede că:

„180. În ciuda formulării care ar lăsa de înțeles că se impune lectura cu voce tare în ședință publică, alte moduri de pronunțare a unei hotărâri publice pot fi compatibile cu art. 6 § 1. În principiu, forma de publicitate a „hotărârii” prevăzută de dreptul intern al statului în cauză trebuie evaluată în lumina particularităților procedurii respective și în funcție de scopul art. 6 în materie: de a permite controlul puterii judecătorești de către public pentru a se asigura dreptul la un proces echitabil. În această evaluare trebuie să se țină seama de procedură în ansamblul său (Welke și Bialek împotriva Poloniei, pct. 83, unde s-a considerat că limitarea pronunțării publice a dispozitivului hotărârilor pronunțate în urma procesului ținut cu ușile închise nu a fost contrară art. 6).

181. A ascunde în întregime publicului totalitatea unei hotărâri judecătorești nu se justifică. Imperativele legitime de securitate pot fi îndeplinite prin utilizarea anumitor tehnici, cum ar fi clasificarea anumitor părți ale acestor decizii, a căror dezvăluire ar compromite siguranța națională sau securitatea celorlalți (Raza împotriva Bulgariei, pct. 53; Fazliyski împotriva Bulgariei, pct. 67-68)”

Prin urmare, scopul proiectului de lege este modificarea cadrului legal în vederea excluderii pronunțării în ședință publică a unor părți din hotărârea instanței de judecată emisă în cazurile examinate în ședință închisă, divulgarea cărora ar afecta interesul respectării moralității, ordinii publice, securității naționale, când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților în proces o cer, în scopul protejării informației ce constituie secret de stat, taină comercială ori a unei alte informații a cărei divulgare este interzisă prin lege.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Întru respectarea principiului clarității și previzibilității normei și înlăturarea deficiențelor constatate, se propune reglementarea expresă atât în cadrul Codului de procedură penală cât și în Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească pronunțarea doar a părții introductive și dispozitive a hotărârilor instanței de judecată adoptate în cazurile examinate în ședință închisă.

Astfel, Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 se propune a fi modificat, după cum urmează:

1. Articolul 6 se completează cu pct. 42¹) cu următorul cuprins:

„15¹) Informație secretizată – orice informație, document sau material, indiferent de forma fizică a acesteia, căreia i s-a atribuit un anumit grad de secretizare, în conformitate cu legislația.”

2. La articolul 18:

alineatul (3), la final se completează cu următorul text: *„precum și respectarea tuturor drepturilor procesuale ale părților în proces.”;*

la alineatul (4) textul *„În toate cazurile,”* se exclude;

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Prin derogare de la alin.(4), în temeiul unei încheieri motivate, instanța de judecată nu va pronunța public părțile hotărârii care conțin informații secretizate și/sau a căror dezvăluire ar afecta ordinea publică, securitatea națională, protecția vieții private sau interesele justiției. În toate cazurile partea introductivă și dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță public, instanța, explicând, totodată, părților dreptul și modul de a face cunoștință cu hotărârea motivată.”

3. La articolul 340, alineatul (1), textul *„Partea dispozitivă a hotărârii motivate”* se substituie cu textul *„Partea introductivă și partea dispozitivă a hotărârii motivate”*.

4. Articolul 385 se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Odată cu adoptarea sentinței, instanța decide și asupra chestiunilor prevăzute în art. 18 alin.(5).”

5. Articolul 397 se completează cu pct. 4¹ cu următorul cuprins:

„4¹) hotărârea cu privire la secretizarea anumitor părți ale sentinței”;

6. La articolul 437 alineatul (1) se completează cu pct. 1¹) cu următorul cuprins:

„1¹) sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei;” ;

7. La articolul 444 alineatul (1) se completează cu pct.3¹) cu următorul cuprins:

„3¹) secretizarea neîntemeiată;”

Pe cale de consecință, considerăm necesar și modificarea Legii nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, și anume:

Articolul 10 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Prin derogare de la alin.(2), în temeiul unei încheieri motivate, instanța de judecată nu va pronunța public părțile hotărârii care conțin informații secretizate și/sau a căror dezvăluire ar afecta ordinea publică, securitatea națională, protecția vieții private sau interesele justiției.”

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu presupune alocări sau cheltuieli financiare suplimentare din contul mijloacelor bugetare.

4. Modul de încorporare a actului în cadrul actului normativ în vigoare

Proiectul de lege se va încorpora perfect în sistemul legislativ în vigoare, iar adoptarea acestuia va determina consolidarea cadrului normativ existent și va necesita revizuirea altor acte legislative.

5. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Procuraturii (directoriul „Transparență”, compartimentul „Transparență decizională”).

Procuratura Generală